

HELA VÄRLDEN ÄR PÅ PLATS

Konsulaten i Göteborg
The Consular Corps in Gothenburg

Lars O. Carlsson • Ulf Andersson

Axel Jonsson och männen i hans närhet

Naturligtvis är det inte vem som helst som blir utnämnd till konsul – eller generalkonsul. Det finns dock ingen särskild skraddarsydd mall, modell eller strikt obligatorisk bakgrund. Vi kan med andra ord helt enkelt konstatera, att anledningar och referenser är skiftande och oftast helt unika. Det centrala är ändå att de personer som blir utvalda är plikttrogna, omdömesfulla, respekterade samt att de har en god social kompetens.

Att studera konsulatet i Göteborgs historia är att uppleva en exposé bland stadens kända personer och släkter. Främst gäller detta inom näringsliv, sjöfart och internationell handel. Men det finns också en och annan tidigare konsul vars namn kanske numera dessvärre mer eller mindre glömts bort – åtminstone i de breda samhällsskikten.

När det gäller det förstnämnda kriteriet så stannar vi upp något vid den legendariske skeppsredaren Axel Jonsson (1888-1950). Jo, det fanns faktiskt minst två redare som bar namnet Axel Jonsson, men de stavade inte sina efternamn på samma sätt. Dels var det Axel Johnson (1876-1958) (med "h") i Stockholm, dels Axel Jonsson utan "h" i Göteborg. Det är ganska lätt att hålla isär dessa två gentlemän, eftersom Stockholm stavas med "h" och Göteborg saknar detta tillägg – förutom då det gäller Ostindiefararen Götheborg.

Axel Johnson i Stockholm ledde Johnsonkoncernen med bland annat Rederi AB Nordstjernen, Avesta Jernverk och A. Johnson & Co. Han var för övrigt också generalkonsul för Thailand (tidigare Siam), vilket vi återkommer till längre fram i denna skrift. Även Axel Jonsson i Göteborg ledde ett stort, anrikt rederi, nämligen Svenska Amerika Linien.

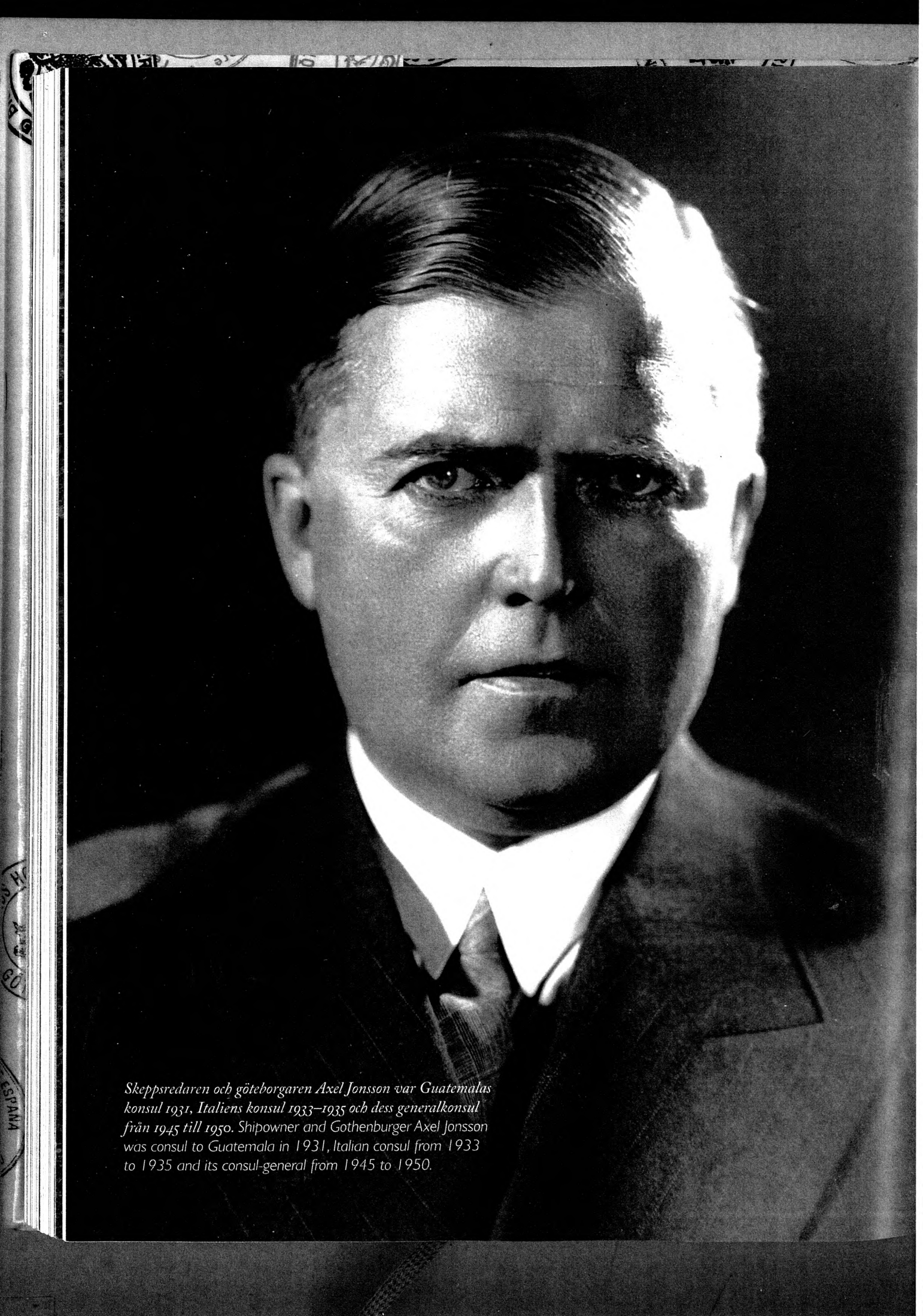
Axel Jonssons far var grosshandlaren Axel Johan Henrik Jonsson (1844-1931) och hans mor var Ragnhild Jonsson (1864-1903), född Lundgren.

Fadern, uppväxt i Vänersborg, flyttade i unga år till Göteborg och började här en tjänst i det aktade företaget Sven Renström & Co.

År 1872, redan innan han fyllt 30 år, var han grundare och delägare i speditiions- och rederiföretaget Jonsson, Sternhagen & Co. Kompanjonen var den välkände och mångsidige Harald Sternhagen (1846-1927) och företaget var bland annat stora exportörer av trä, järn och stål. Tröligen var det redan här som sonen Axel Jonsson fick upp intresset och tjusningen för sjöfarten.

Om fadern startade sin näringsverksamhet i unga år så ville naturligtvis inte Axel vara sämre. Efter handelsstudier utomlands startade Axel, cirka 22 år gammal, firman Jonsson & Krafft. Bakom namnet Krafft dolde sig den jämnåriga Peter Philip Krafft (1888-1963), som efter studier utomlands hade varit delägare i sin faders handelsföretag sedan 1909.

Eftersom denna skrift har konsulatet som en gemensam nämnare, så kan vi väl avslöja att släkten Krafft hade flera konsulter i sitt släktträd. Peter Philips far, Gustaf Krafft (1842-1935) var Rysslands vicekonsul i över 50 år och hans farfar,

Skeppsredaren och göteborgaren Axel Jonsson var Guatemalas konsul 1931, Italiens konsul 1933–1935 och dess generalkonsul från 1945 till 1950. Shipowner and Gothenburger Axel Jonsson was consul to Guatemala in 1931, Italian consul from 1933 to 1935 and its consul-general from 1945 to 1950.

Gustaf Fredrik Krafft (1806-1902), utnämndes till konungariket Portugals vicekonsul år 1834/35 och Italiens konsul år 1860. Gustaf Fredrik Krafft var för övrigt född i Prag och hans far hette Peter Philip Krafft, ett namn som alltså gick i arv några generationer senare. Det är naturligtvis anmärkningsvärt att Axel Jonsson 1933 kom att bli Italiens konsul i Göteborg, ett hedersuppdrag som alltså tidigare innehafts av farfadern till den f.d. kompanjonen.

Innan vi fördjupar oss i Axel Jonssons meritlista så kan vi också att notera att även Harald Sternhagens son, Fritz Sternhagen (1875-1939), kom att bli en stor man inom svensk sjöfart och utnämndes till Belgiens konsul i Göteborg 1912, senare också generalkonsul för samma land. Fritz Sternhagen hade i unga år praktiserat på rederi- och handelskontor i Belgien och England och kom sedan hem för att bland annat bli delägare i Jonsson, Sternhagen & Co samt 1908 verkställande direktör i Förnyade Ångfartygsaktiebolaget Götha.

Efter alla yviga, men förhoppningsvis logiska, utsvävningar skall vi återgå till Axel Jonsson. Han föddes den 16 maj 1888 i Göteborg. Efter avslutad skolgång i hemstaden sökte sig Axel ut i Europa för att insupa kunskaper kring affärer och handel. Han studerade vid handelsskolan i Dresden 1904 och fortsatte sedan i Lübeck 1905, Antwerpen 1906 samt London 1907-09.

År 1910, åter i Göteborg, startade han som vi redan nämnt företaget Jonsson & Krafft tillsammans med Peter Philip Krafft. Nio år senare lämnade han delägarskapet i Jonsson & Krafft och övergick till en befattning som verkställande direktör för Ångfartygsaktiebolaget Göta Kanal. I en annan källa nämns året 1921 och att utnämningen till vd skedde i samband med att bolaget flyttade sitt huvudsäte från Stockholm till Göteborg. Axel Jonsson stannade i detta bolag fram till 1929 då han erbjöds motsvarande tjänst i Svenska Amerika Linien, inom Broströmskoncernen. Här efterträdde han en annan stor profil, Axel Carlander, som på grund av klen hälsa tvingades att avsäga sig uppdraget.

Axel Jonsson hade redan då säkerligen en god inblick i nämnda koncern. År 1914 hade han gift sig med den sex år yngre Sigyn Janson (1894-1934), som var dotter till Elin Mathilda Broström (1871-1945) och John Albert Janson (1860-1926) samt barnbarn till skeppsredaren Axel Broström (1838-1905) och hans hustru Mathilda Olsson (1843-1919). Sigyn avled mycket ung och Axel Jonsson kom att gifta om sig två gånger. Först 1941 med Maud Sundström och efter att de hade tagit ut en skilsmässa gifte han sig med Mrs Catherine (Kitty) Wear, född Potter. Axel Jonsson efterlämnade fyra barn, samtliga från det första äktenskapet.

Svenska Amerika Linien hade en märklig historia. Bolaget hette vid grundandet Rederi AB Sverige-Nordamerika och skulle tillgodose behovet av en direkt reguljär ångbåtsförbindelse mellan Sverige och Nordamerika. Såväl Danmark som Norge hade sina förbindelser, men inte Sverige. Planerna på en direktlinje fanns främst hos Wilhelm R. Lundgren (Transatlantic) men även hos Axel Johnson (Nordstjernen) och Dan Broström (Broström). Axel Johnson tonade ner engagemanget när Wilhelm R. Lundgren fick allt mer gehör och fler ekonomiska intressenter för frågan.

Björn Steenstrup, 1968-70
Gösta Lundholm, 1982-88

Vice konsul

Gösta Lundholm, 1980-82
Kjartan Jónsson, 1989-91
Christina Nihlroth, 2009-

Italien

Generalkonsul

Axel Jonsson Jr, 1945-50
Nils Åhlund, (tf) 1951-52, 1953-67

Konsul

Gustaf Krafft Sr, 1860-90
Johan Ekman, 1890-1910
James Keiller Jr, 1910-23
Carl Ekman, 1923-27
Angelo Tenconi, 1927-29
Carlo Nichetti, 1928-29
Axel Jonsson Jr, 1933-45
Per Aurell, 1970-73
Katia Dufvelin Orano, 1973-81
Erik Ehrengren, 1980-87
Sten-Olof Palm, 1987-2003
Jaan Kaber, 2003-

Vice konsul

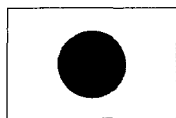
Vittorio Seganti*, 1929-32
Arturo Marciapiedi*, (tf) 1932-34, 1940-67

Jamaica

Konsul

Hyacinth Österlin, 1980-99

Japan

Generalkonsul

Carl-Wilhelm Kjellberg, 1970-87
Bengt Eskilson, 1987-93
Göran Wennergren, 1994-2004

Thomas Lumsden, 2004-

Konsul

Sven Lindberg, 1905-09
vakant, 1911-13
Carl O Kjellberg, 1913-16, 1920-33
Tor E J:son Broström, 1934-48

Jugoslavien

Generalkonsul

Mita Matevski*, 1972-77
Lazar Musicki*, 1977-79
Tanasije Unukovic*, 1979-81
Djordjije Scepanovic*, 1988-92

Konsul

Harry Trapp, 1936-45
Bertil Törnvall, 1945-58
Ljubomir Zivanovic*, 1969-72
Blagoje Kerkez*, 1973-75
Ivan Andrejas*, 1977-81
Rahela Altaras*, 1977-81
Tomo Loncar*, 1980-81
Andrej Logar*, 1988-91
Vladimir Efremovski*, 1989-91

Vice konsul

Harry Trapp, 1930-36
Eduard Vostrel*, 1969-71
vakant, 1972
Stanko Egic, 1975-79

Kanada

Konsul

Ulf Granander, 1996-2002
vakant, 2003-04
Per Jessing, 2004-

Kap Verde

Konsul

Francisco Rodrigues, 1995-